

Posudek vedoucího diplomové práce Mgr. Daniela Slaniny „Liberální demokracie a její nepřátelé“

V posledních cca třiceti letech je liberální demokracii věnována značná pozornost. *Francis Fukuyama* ji na počátku tohoto období označil za vrchol vývoje politického uspořádání. Jen o pár let později upozornil *Fareed Zakaria* na fakt, že celosvětové rozšiřování voleb, ač relativně svobodných, ještě neznamená etablování politického systému známého ze Západu, jelikož významná část z demokratizujících se zemí jsou demokracie neliberální. A ještě později jsme začali namísto vítězného tažení liberální demokracie světem popisovat pozorovaný obraz jako něco na způsob poziční války, posléze se měnící v ústupové boje. Objevila se populistická vlna, již můžeme konfrontovat s otevřeným koncem *Huntingtonovy* analýzy demokratických vln a proti-vln: neustupuje demokracie? Anebo nejde o demokracii jako takovou, nýbrž jen o jeden z jejích dílčích příkladů?

To je kontext diplomové práce *Daniela Slaniny*, jejíž název je inspirován slavnou knihou *Karla R. Poppera*. Důraz ve své analýze autor klade na roli elit, resp. jejich selhávání (nedostatečnou vnímavost až zapouzdřenost, neúspěšnost v provozování efektivní politiky, jednak inkluzivní, jednak dopřávající většině pocit podílení se na ekonomickém růstu apod.). Nespokojenost s ekonomickým statutem otevřela v populaci prostor pro tematizaci identit typu etnické, rasové, náboženské..., obecněji však též pro politiku vůči elitám se zásadně vymezující jako proti odrodilcům, tedy politiku populistickou. Se zřetelem k řečenému vypočítává autor několikero druhů nepřátel vzešlých z nitra liberální demokracie: populismus, nacionalismus, hybridní režimy, oligarchie. Samostatnou pozornost věnuje Polsku a Maďarsku jako případovým studiím svého druhu. Ještě před tím však vymezuje liberální demokracii, rozebírá schmittovský pojem nepřátelství a přetavuje jej do několika analytických kategorií.

Pracovní verze diplomové práce jsem četl a formuloval různé připomínky. Trochu sporná mi přišla kategorizace nepřátel, oceňuji však jednak autorovu invenci, jednak připouštím, že kategorie diplomant „dotáhl“ a aplikuje je dále v textu. Zřejmé snad je, že nemusí být nepřítel jako nepřítel, otázkou však je, zda třeba kritik nemůže být přítelem, který svou kritikou napomáhá lepšímu fungování institucí i osob. Velmi důležité je upozornění na to, že nejpočetnější (nejnebezpečnější?) nepřátelé se objevují v nitru liberální demokracie, nikoliv zcela mimo ni.

Diplomová práce mi přijde založená na zcela funkční systematice. Formální chyby nenacházím, citace jsou korektní, užívané prameny různorodé a solidní. Autor osvědčil schopnost zpracovat důležité téma, a to způsobem poměrně neutřelým. Samostatně přemýšlí a formuluje dílčí závěry. Právě to bychom měli od diplomové práce očekávat. Rád ji proto doporučuji k obhajobě. V závislosti na jejím průběhu by práce mohla být hodnocena jako výborná.

V Praze dne 7. září 2020

prof. Jan Kysela